

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 10 września 2024 r.

Pozycja 186

POSTANOWIENIE

z dnia 25 czerwca 2024 r.

Sygn. akt Ts 3/23

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bogdan Święczkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.G. o zbadanie zgodności:

art. 114 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2021 r. poz. 53, ze zm.), z art. 2, art. 7 w związku z art. 2, art. 30 w związku z art. 233 ust. 1, art. 32 ust. 1, art. 40 w związku z art. 41 ust. 4, art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 2, art. 67 ust. 2, art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 30 grudnia 2022 r. (data nadania) M.G. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia, na tle następującego stanu faktycznego.

1. Skarżący, w piśmie z 31 sierpnia 2022 r., na podstawie art. 114 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2021 r. poz. 53, ze zm.; dalej: k.k.w.), zwrócił się do Dyrektora Aresztu Śledczego w G. o przyznanie mu zapomogi w wysokości do 1/10 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. W uzasadnieniu pisma skarżący podniósł, że „zgodnie z art. 114 KKW Dyrektor ZK/AŚ może przyznać miesięczną zapomogę w wysokości do 1/10 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia skazanemu, który nie ma możliwości zarobkowania oraz nie posiada niezbędnych środków materialnych. W moim wypadku Dyrektor AŚ G. odmówił mi zatrudnienia odpłatnego zatem nie mam możliwości zarobkowania, nie posiadam również żadnych środków materialnych na wypisie, od dłuższego czasu nie otrzymuje żadnych paczek od osób bliskich. Spełniam zatem wymagania formalne określone w przepisie art. 114 KKW”.

2. Dyrektor Aresztu Śledczego w G. 5 września 2022 r. wydał w sprawie decyzję odmowną.

3. Skarżący 7 września 2022 r. złożył skargę na decyzję Dyrektora Aresztu Śledczego w G.

4. W ramach przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego, w piśmie z 14 września 2022 r. zatytułowanym „Sprawozdanie z czynności wyjaśniających przeprowadzonych w sprawie skargi osadzonego [skarżącego] z dnia 07.09.2022 r.” podano, że „1) art. 114 k.k.w. pozostawia decyzję o przyznaniu zapomogi dyrektorowi jednostki penitencjarnej, a co za tym idzie ma ona charakter uznaniowy i jest uzależniona od posiadania środków na ten cel”.

5. Sąd Okręgowy w G. Wydział VII Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych, po rozpoznaniu sprawy, postanowieniem z 30 września 2022 r. (sygn. akt [...]), na podstawie art. 7 § 5 k.k.w. zaskarżoną decyzję Dyrektora Aresztu Śledczego w G. z 5 września 2022 r. utrzymał w mocy, uznając, że skarga osadzonego złożona w sprawie nie zasługuje na uwzględnienie. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy w G. stwierdził, że „[z] materiałów nadesłanych do tut. sądu przez dyrektora zakładu wynika (...), że tym elementem, który legł u podstaw wydania negatywnej dla osadzonego decyzji w sprawie jego wniosku była ocena wynikająca z treści art. 114 kkw, iż [skarżący] będąc izolowanym otrzymuje wsparcie od rodziny, a okresowa przerwa w otrzymywaniu przez niego paczek wynika z faktu, że skazany w czerwcu 2022 roku został ukarany karą dyscyplinarną w postaci pozbawienia go możliwości otrzymywania paczek żywnościowych na okres dwóch miesięcy. (...) Analizując więc materiały tego postępowania sąd nie znalazł więc podstaw ku temu, by uznać, że prawna ocena podstaw wydania decyzji w tej sprawie przez Dyrektora Aresztu Śledczego w G. zapadła z przekroczeniem granic uznania. Dokonując więc kontroli obejmującej kompetencję organu do podjęcia zaskarżonej przez osadzonego decyzji, procedurę i materialno prawne podstawy tejże decyzji, a w tym przekroczenie granic uznania sąd stwierdza, że brak jest jakichkolwiek podstaw do zmiany lub uchylecia zaskarżonej decyzji” (s. 2 i 3 postanowienia).

6. W skardze konstytucyjnej skarżący wskazał postanowienie Sądu Okręgowego w G. Wydział VII Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych z 30 września 2022 r. (sygn. akt [...]) jako ostateczne rozstrzygnięcie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, wskazując również, że od wymienionego wyżej postanowienia nie został złożony nadzwyczajny środek zaskarżenia. W uzasadnieniu skargi podał, że podstawę prawną wskazanych w skardze orzeczeń stanowi art. 114 k.k.w., który dotyczy prawa osadzonych do otrzymywania zapomogi. Skarżący zarzucił, że kwestionowany art. 114 k.k.w. nie zawiera przesłanek przyznania zapomogi ubogiej osobie pozbawionej wolności. Prawo do zapomogi uzależnia zaś od sytuacji finansowej zakładu karnego. Narusza tym samym art. 2, art. 7, art. 40 w związku z art. 41 ust. 4, art. 32, art. 67 ust. 2 Konstytucji. Skarżący stwierdził, że art. 114 k.k.w. nie normuje możliwości odwołania się od niekorzystnej decyzji organu orzekającego o środkach pieniężnych, zapomogi wynikającej z zaskarżonego przepisu k.k.w., co narusza art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji.

7. Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 22 lutego 2023 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 28 lutego 2023 r.) skarżący został wezwany do usunięcia braku formalnego skargi konstytucyjnej przez doręczenie odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem decyzji Dyrektora Aresztu Śledczego w G. z 5 września 2022 r., poprzedzającej wydanie postanowienia Sądu Okręgowego w G. z 30 września 2022 r. (sygn. akt [...]) wraz z czterema kopiami.

W odpowiedzi na zarządzenie Prezesa Trybunału Konstytucyjnego pełnomocnik skarżącego wniósł pismo z 3 marca 2023 r. (data nadania), przedkładając w załączeniu „znajdujący się w aktach głównej sprawy własnoręczny wniosek skarżącego kierowany do Dyrektora AŚ w G. wraz z odrębną i podpisaną adnotacją dyrektora «odmowa» z 05/09/2022 oraz informacją, o tym, że poinformowano osadzonego o decyzji 06/09/2022 (dosł.: «*poinf. o dec. dyr.*»)» oraz „propozycję wychowawcy mjr E.R. z 03/09/2022 r. odnoszącą się do wniosku skarżącego”. Pełnomocnik skarżącego wskazał, że „w aktach sprawy brak jest odrębnego druku decyzji odmownej Dyrektora AŚ, co pozwala przyjąć, iż Sąd rozstrzygając skargę odwołał się właśnie do ww. decyzji uznając za nią wskazaną adnotację i przyjmując niechybnie jako jej uzasadnienie załączoną również propozycję wychowawcy – w przeciwnym razie nie mógłby poczynić ustaleń zawartych w uzasadnieniu postanowienia”. W piśmie z 3 marca 2023 r. pełnomocnik skarżącego dodał, że „sam skarżący potwierdził, że nie otrzymał osobnego druku, a informacje o rozpoznaniu wniosku przekazano mu ustnie”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Trybunał Konstytucyjny dokonuje oceny spełnienia przesłanek wynikających z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i z przepisów u.o.t.p.TK, określających warunki formalne skargi konstytucyjnej. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona określone przez prawo wymagania.

2. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że skarga konstytucyjna kwalifikuje się do rozpoznania merytorycznego.

2.1. Skarga konstytucyjna została sporządzona w imieniu skarżącego przez radcę prawnego ustanowionego pełnomocnikiem z urzędu, którego zarządzeniem z 6 grudnia 2022 r. (sygn. akt [...]) wyznaczył Sędzia Sądu Rejonowego w G. III Wydział Karny. Odpis wymienionego zarządzenia doręczono radcy prawnemu, ustanowionemu dla skarżącego pełnomocnikiem z urzędu, 9 grudnia 2022 r.

Został więc spełniony warunek, o którym mowa w art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK.

2.2. Skarżący wyczerpał przysługującą mu drogę prawną w rozumieniu art. 77 ust. 1 w związku z art. 53 ust. 2 pkt 2 u.o.t.p.TK.

2.3. Jako ostateczne orzeczenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji skarżący wskazał postanowienie Sądu Okręgowego w G. Wydział VII Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych z 30 września 2022 r. (sygn. akt [...]), które uprawomocniło się 30 września 2022 r. Skarga konstytucyjna została zaś wniesiona do Trybunału Konstytucyjnego 30 grudnia 2022 r. (data nadania). Dochowany więc został trzymiesięczny termin wniesienia skargi konstytucyjnej, określony w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK.

2.4. Wskazano, które konstytucyjne wolności lub prawa przysługujące skarżącemu i w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK), a także uzasadniono sformułowane w skardze zarzuty (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK). Przedstawiony został stan faktyczny sprawy (art. 53 ust. 1 pkt 4 u.o.t.p.TK). Brak formalny skargi konstytucyjnej został usunięty w przepisany terminie.

2.5. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK skarga konstytucyjna może być wniesiona, jeżeli na podstawie zakwestionowanego w skardze przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji. Za wystarczającą dla spełnienia tej przesłanki należy uznać sytuację, w której zakwestionowany przepis nie został powołany w *petitum* rozstrzygnięcia, tylko w uzasadnieniu wyroku sądowego (zob. postanowienie TK z 16 lutego 2022 r., sygn. Ts 150/20, OTK ZU B/2022, poz. 68). W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy w G. Wydział VII Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych, którego postanowienie z 30 września 2022 r. (sygn. akt [...]) ma walor prawomocności, powołał w uzasadnieniu postanowienia zaskarżony w skardze konstytucyjnej art. 114 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2021 r. poz. 53, ze zm.). Prawidłowo określony został przedmiot zaskarżenia, co spełnia warunek, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK.

Biorąc powyższe pod uwagę, Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK, postanowił jak w sentencji.